

Milček Komelj

TRK (ALI ZLITJE?) DVEH SVETOV

Razstava slikarke Huiqin Wang v Galeriji ZDSL

Slikarka Huiqin Wang je nasloвила svojo zadnjo razstavo, prirejeno v ljubljanski Galeriji ZDSL, kot *Trk med Vzhodom in Zahodom* in s tem malone programsko osvetlila položaj, na katerega so med pisanjem o njej dosledno in v prvi vrsti opozarjali že vsi pisci, ker je pač zanjo bistven in tudi zato, ker je nespecialistom za kitajsko umetnost znotraj njega težko prepoznati njeno intimno identiteto.

Seveda pa se ob tem lahko vprašamo, ali gre res za trk ali prej za zlitje, kajti trk je, če že ne nesreča, vsaj nekaj bolečega in radikalnega, slike pa kažejo razne stopnje prehodov, od katerih bi poleg zlitja lahko omenjali tudi vsaj še preskok ali padec. Nekatere slike so namreč še vse kitajske, a vendar drugačne od tradicionalnih kitajskih, o čemer se lahko pričamo že na letošnjem ljubljanskem mednarodnem grafičnem bienalu, druge (v izboru na razstavi sicer redkejšje) pa so take, da se docela vključujejo v sodobno slovensko umetnost in se povezujejo z avtorico le še v koloritu in rokopisu in mnogo bolj spominjajo na sodobne mlade slovenske kakor kitajske slikarje. V takem stanju njenega slikarstva vidimo pripadnost dvema koncepcijama in slikarkino voljo, da se do kraja vključi v evropski koncept, kar je zaradi abstraktne narave kitajske umetnosti v osnovi mogoče celo neboleče.

Tako so pred gledalcem obešene klasične tabelne slike in razgrnjeni papirni pokončni kitajski svitki. Na njih jasno slutimo sicer v višinski ploskev razraščeno in na bistvo reducirano ter lahkotno poetično iluzijo pokrajine, dopolnjeno z znamenji pismenk in madeži, ki imajo dvojno, pomensko in čisto estetsko vrednost; na platnih pa asociacija v glavnem do kraja izgine, stik s kitajsko civilizacijo oznanjajo le pismenke kot sledovi na sivem ometu ali palimpsesti, sicer pa duhovno poetičnost zamenjuje mnogo bolj groba samozadostna materialnost, ki uteleša le potezo geste; le v bolj poetičnih primerih pa zapoje še vedno nežna poteza skozi praznino, ki v njenem objemu nenadoma lahko spet učinkuje kot duhovna atmosfera, po platnu curljajoče vertikale pa postajajo podobne spominu na ločje, ki v svojih prepletih združuje poezijo narave in orientalske kaligrafije v likovne prelive z docela lastnim življenjem, ki pa se vendar uravnava po skritih zakonih kitajskega likovnega izročila.

Taka pot od Kitajske k Evropi je gotovo smiselna, vsaj bolj, kakor bi bilo le dobesedno ali statično negovanje ustaljenim obrazcem zavezanega kitajskega pojmovanja. Želeti pa si je, in to ne zaradi morebitne ljubezni do eksotičnosti, ki jo na Slovenskem Kitajska predstavlja že od nekdaj, da bi ostala smer k evropeizaciji, za katero se je slikarka zavestno odločila, v resnici sinteza kot zblíževanje dveh svetov in pojmovanj (taoizma in zahodnega abstraktnega ekspresionizma, kot to poimenuje sama slikarka), torej taka, da bi v njej ostala vidna avtoričina lastna prepoznavnost, in to ne le v rokopisu, marveč v zanjo značilni krhkosti, meditativnosti in poetično-

sti, ki si je pri njej ne moremo zamisliti brez sledi kitajstva. Njena že dobro znana prefinjenost, nežnost, razvidna tudi v še tako odločni gesti, zlasti pa občutje, lahko izvira samo iz tisočletne kulture, iz katere je prirasla in ki se ji tudi v stiku z novimi vzorniki ali učitelji na evropskih specializacijah in vrstniki med mladimi slovenskimi slikarji, ki jim postaja *ponekod močno, že kar preveč podobna, nikakor ni potrebno* docela izneveriti, saj ji prav to daje v množici sorodnih prijemov lasten šarm, ki se nam zdi kljub ukoreninjenosti v vzhodnjaško izročilo v novih oblikah skrajno univerzalen in zato sprejemljiv ter zaradi izvirne pristnosti tudi doživeto osebno.

O tem pričajo njena najboljša dosedanja dela, zlasti nekatera na papirju, pa tudi nazadnje nastale ilustracije, ki jim daje čar razpoloženje, tega začutimo kot dih brezčasnosti, kot utripanje večnosti, kot pogled, ki sega neposredno v naš svet in v naša iskanja – in vendar gleda iz daljave, iz katere prinaša velike izkušnje, ki bi jih bilo škoda čisto zavreči, zlasti še, če pomislimo, da po njih segajo mnogo bolj umetno v orientalski svet simbolov in geste zagledani evropski in tudi slovenski umetniki nasploh, s svojo kaligrafsko gestualnostjo pogosto tudi najmlajši. Bolj kot oni pa nam lahko posreduje bogastvo orientalskih idej in njihove univerzalne, iz pojma in likovnega znamenja v eno zlite vsebine Huiqin Wang.

Odkar je slikarka že deseto leto na Slovenskem, je kitajska lirika, ki smo jo imeli Slovenci v zavesti zlasti od Gradnikovih prepesnitev dalje, za nas še bolj otipljiva, posebej hvaležni pa smo ji lahko tako zaradi podarjenega nam talenta kot tudi zaradi priložnosti, da ob njenih novejših slikah neposredno kot v ustvarjalnem laboratoriju prisluškujemo možnostim in stopnjam dovolj drznega in tvegane medcelinskega poskusa, imenovanega trk, ki v najboljših delih postaja prehod in ne le kulturna asimilacija, zlitje dvojega v eno. A ne v črno zabitost in zgolj barvno materialnost, kot ponekod na najbolj evropskih slikah, marveč raje v krhko prosojnost, v nežno eksplozijo barv in črt, prelivov, znakov in palimpsestnih plastenj, v do kraja abstrahirano, a vendar duhovno razvidno imaterialno »krajinsko tihožitje«, stkano v duhovno sporočilo iz kitajskih in slovenskih črk. Ob njegovem siju pa bi umetnica najbrž tako na rodnom Kitajskem kot v novi domačiji Sloveniji v svojih slikah lahko razbrala isti pesniški nagovor in ugledala, da »iz daljav le domovine so pozdrave«.